

Befejeződött üdültetés

Befejeződött a külföldi magyar gyerekek üdültetési akciójának idei programja, s a napokban hazautazott a SZOT dél-balatoni üdülőigazgatóság zamárdi, fonnyóligeti, balatonlellel és balatonszárszói gyermeküdülőjében nyaralt mintegy háromszáz fiú és leány. Olyan magyar származású családok gyermekei, akik az Egyesült Államokban, Olaszországban és Franciaországban, Kanadában, Svédországban, az NSZK-ban, Svájcban, Ausztriában, Hollandiában, Angliában élnek.

A külországi magyarok gyermeküdültetési akcióját évről évre az anyanyelvi konferencia védnöksége ren-

dezi meg a Magyarok Világszövetségének keretében. Az idei üdültetési akció is igazolta — mondták a Magyarok Világszövetségénél —, hogy mindenképpen hasznos ez az üdültetési forma, hiszen a gyerekek a kéthetes csoportokban rövid idő alatt is érzékelhetően gazdagították — esetleg megalapozták — nyelvtudásukat, gyarapították ismereteiket Magyarországról, életünkről, kultúránkról. Az itt töltött üdülő-tanuló idő végén a külföldi gyerekek táborúzt mellett búcsúztak el magyar pajtásaitól, és szép emlényekkel, sok magyar szóval gazdagabban utaztak haza.

Meghalt Déry Tibor

Déry Tibor Kossuth-díjas író 83 éves korában csütörtökön hajnalban, elhunyt. Temetése augusztus 22-én, hétfőn 12.30 órakor lesz a Tarkasréti temetőben.

Kulturális Minisztérium, Magyar Írók Szövetsége

Székely Juliska emlékére

Tavasszal még nála jártam látogatásban Újvidéken, 80. születésnapja táján — s arról beszélgettünk: szeretne találkozni a szegedi forradalmi munkásmozgalom veteránjaival. Ott élt egyedül, visszavonultan a Magyar Tanácsköztársaság harcinak egyik nagyszerű nőalakja, a bátor, osztályharcos Székely Juliska. S most, megkésve jött a hír Újvidékről: erre a találkozásra már nem kerülhet sor. Székely Juliska, a kommunista párt egyik szegedi alapítója, a Magyar Tanácsköztársasággért Erdemérem tulajdonosa június 4-én meghalt.

Bátorságáról, vakmerő forradalmi vállalkozásairól emlékeznek rá tizenkilences harcostársai. Az volt az életelve: „A hátam mögött mindig rend legyen!” Így élt, így harcolt a szocializmus ügyéért, mindig tiszta múlttal építve új vállalkozásait a forradalomért.

A rend köre most már bezárult mögötte. De rend van az emlékei és emberi, erkölcsi hagyatéka körül, melyeket tisztelettel őriz az utókor.

Sz. S. I.

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

XVIII. Szegedi Nyári Tárlat a Móra Ferenc

Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában, augusztus 21-ig.

Tápai Antal szobrászművész kiállítása a Bartók Béla művelődési központ udvarán szeptember 10-ig.

Kigyós Sándor szobrászművész tárlata a November 7. művelődési központban, augusztus 20-ig.

Hajnal Gabriella kiállítása a Bartók Béla művelődési központban, augusztus 21-ig.

Fotóklubok 13. szegedi szalonja a Bartók Béla művelődési központban, augusztus 21-ig.

Mónus Sándor fazekas

népi iparművész kiállítása a Juhász Gyula művelődési központban, augusztus 20-ig.

Kátai Mihály festőművész tárlata a Köz-művelődési Palota kupolájában, augusztus 28-ig.

A természettudományok Szegeden. Kiállítás a Somogyi-könyvtárban, augusztus 21-ig.

Röplabda Fesztivál Kupa: hazai és külföldi csapatok részvételével, reggel 8 órakor a DE-LÉP Szőregi úti sporttelepén, illetve délután 2 órakor az újszegedi Kisstadionban.

A Móra Ferenc Múzeum állandó kiállításai.

Újjárendezett képtár a múzeumban

Az idei ünnepi heteken városunk vendégekké sokasodott közönségének sorából sokan látogattak el a Móra Ferenc Múzeumba. A képeket-szobrokat szerető emberek egyre növekvő igényt éreztettek az új kiállítások iránt. A Diszterem impozáns falai között megnyílt, Szeged régebbi képzőművészetét bemutató újjárendezett kiállítás.

A nagyméretű teremben lehetővé vált, hogy több olyan tekintélyes formátumú, reprezentatív festményt is bemutatassunk, melyek elhelyezésére eddig nem volt módunk. Így kaphatott helyet Nyilasy Sándor „Cigányok” c. fiatalkori látványos vásznán kívül, Vastagh Géza „Verekedő bikák”-ja is, mely több mint félszázada már a szegedi képtár közkezdelt festményei közé számít.

A Szegedi Galéria régi helyi műveinek újjárendezésekor fontosnak tartottuk, hogy az egykori itteni festőink hangsúlyos alkotásainak bemutatásán kívül, a közel-múltban elhunyt két jeles mesterünk, Erdélyi Mihály és Dorogi Imre tehetségét is méltó képek tükrözzék. Míg az intellektuálisabb Dorogi meleg színű temperáit a szikrázó Tisza-táji napfény mindent felbontó sugárzása tölti be, addig az ösztönösebb Erdélyi festményeinél ez a tüzes kolerit hidegen csillogó ezüstös tónusúvá válik. Ha valami is összekötheti ezeket az ellentétes látásról tanuskodó képeket, az nem más, mint a két művész határtalan helyszerezete. Ez a vonás persze nemcsak rájuk jellemző, de az előttük működő kiváló társaikra is, Szőri József, Dinnyés Ferencre és másokra is, akik számontartott egyéniségei Szeged képzőművészetének.

Üzletek ünnepi nyitvatartása

Az augusztus 20-i, kétnapos ünnepre való tekintettel módosul Szegeden az üzletek nyitvatartása. Ma, pénteken az egy műszakos üzletek reggel 6-tól délután 5 óráig fogadják a vásárlókat, a nyitvatartást a déli 12 órától fél 1-ig tartó ebédszünet szakítja meg. Az éttermek, az eszpresszók és a bisztrók a szombati nyitvatartás szerint állnak a vendégek rendelkezésére. Augusztus 20-án valamennyi üzlet és piac zárva lesz, az

Az eddig szóba került mestereink neveinek említésével csak éppen érinteni, semmint felsorolni akartuk a megújított szegedi képtár egykori művészeinek szép számú együttesét. Végezetül — de nem utolsósorban — említjük meg annak a terem közepén álló vitrinnek grafikai és dokumentációs anyagát, mellyel a száz esztendője született Károlyi Lajos, Szeged festőpótlójának emlékét kívántuk felidézni. Úgy gondoljuk, hogy a most újjárendezett képtár nemcsak városunk gazdag képzőművészeti hagyományait tükrözi az eddigieknél teljesebben, de a több mint félszáz festménnyel-szoborral reprezentatívá tett Diszterem egyúttal — tervezett céljának megfelelően — az ösztől kezdve itt sorra kerülő hangversenyek, előadások és filmvetítések méltó helyéül is fog szolgálni.

Szeles Zoltán

Könyvek a 60. évfordulóra

Lenin mondotta a Nagy Októberi Szocialista Forradalom negyedik évfordulóján: „Minél jobban távolodunk ettől a nagy naptól, annál világosabban látjuk az oroszországi proletárforradalom jelentőségét, annál inkább mélyére hatolunk a gyakorlati munkánk során szerzett tapasztalatokhoz.” E megállapítás igazságát sokszorosan megerősítik a Szovjetunió és a testvéri szocialista országok világszóló győzelmei.

A 60. évforduló méltó megünnepléséhez a Kossuth Könyvkiadó is hozzájárul, könyvek egész sorának megjelentetésével. Kiadja az

Októberi Forradalomról címmel Leninnek azokat a beszédeit és cikkeket, amelyek az első öt évfordulóval kapcsolatban hangzottak el, illetve írókat. Megjelenik V. I. Lenin Összes Művei 50. és 51. kötete, amelyek főleg leveleket és dokumentumokat tartalmaznak 1917-ből és 1919/20-ból az intervenció és a polgárháború idejéből. Újra napvilágot lát John Reed: Tíz nap, amely megrengette a világot című világhírű könyve is, amelyben a szerző a szemtanú hitelességével számol be arról, hogy a bolsevikok a munkások és katonák élén miképpen vették át és adták a szovjetek kezébe az államhatalmat Oroszországban.

Második, átdolgozott és bővített kiadásban jelenik meg az Így látták a kortársak című kötet, amelyben kortárs magyar írók, költők, publicisták mondják el véleményüket az Októberi Forradalomról. Ez a könyv az egykori magyarországi sajtó kicsinyített tükré, s a dokumentumokat szinte teljes szövegében közli. Az MSZMP Párttörténeti Intézetének gondozásában lát napvilágot a Tanúságtevők kötetéből, amelyben a szerző a szemtanú hitelességével számol be arról, hogy a bolsevikok a munkások és katonák élén miképpen vették át és adták a szovjetek kezébe az államhatalmat Oroszországban.

Második, átdolgozott és bővített kiadásban jelenik meg az Így látták a kortársak című kötet, amelyben kortárs magyar írók, költők, publicisták mondják el véleményüket az Októberi Forradalomról. Ez a könyv az egykori magyarországi sajtó kicsinyített tükré, s a dokumentumokat szinte teljes szövegében közli. Az MSZMP Párttörténeti Intézetének gondozásában lát napvilágot a Tanúságtevők kötetéből, amelyben a szerző a szemtanú hitelességével számol be arról, hogy a bolsevikok a munkások és katonák élén miképpen vették át és adták a szovjetek kezébe az államhatalmat Oroszországban.

Kérdezni nehéz. Sokat kell tudni hozzá. A világról is meg arról az emberről is, akit kérdezzünk. Kérdeznünk mind azelőtt, hogy megkérdezzük: ha különösen akkor, ha kérdéseinkhez odajó a nyilvánosság. Ha szimplán kérdezzünk — elunja magát a közönség, megsértődik a kérdező; ha komplikáltan, akkor mindez fordítva van.

Nincs más út tehát: meg kell találni a kérdések egyedül lehetséges egymásutánját! Az újabban divatba jött nyilvános interjúk jobbik részére ez is a jellemző, igaz egyféle paradoxonnak engedelmessé. A jó riportert nem kérdező, hanem beszélget. Tegnap a késő délutáni órákban Szeged két jeles művésze, az író Tóth Béla és a szobrász Tápai Antal beszélgetett a Bartók Béla művelődési központ udvarán.

Samu, a kalapács

Körben a művek. Lemezből kalapált plasztika a fő helyen. A nagy szegedi, a legszegedibb szegedi arca mása: Juhász Gyulaé. Mellette József Attila három arca; a derűs-játékos, a töprengő és

magába fordultan szenvedő. Szemközt velük muzsikások portréi; Kodályé, Erkelé. Jobbról az isteni Dante szemléli a többieket.

Egy jelentős életmű darabjai. Kell-e, lehetséges-e ennél jobb díszlet egy művészetről szóló beszélgetéshez?

A mester (így hívják a tanítványait, és csak így!) kiállította önvizsgálatának bizonyítékait is. Önarcképet 20 éves és 50 éves korából, és egy meghatározóbbat is, Mórival című alkotását. Tápai Antal arca küzdő, szenvedő — Mórát már maga a klasszika nyugalma.

Es ott van a falakon még számos a művész dilemmáit megmutató vallomás. A címük is árulkodik már: A selet, A próba.

Es ott van a legutóbbi mű. Történetéről kérdés nélkül mondta el a hajdani kovácslegény:

— A legnehezebb kalapácsot Samunak nevezik a kovácsok. Befogadni pedig csak azt fogadják be maguk közé, aki a lendületben levő Samut úgy tudja megállítani, hogy meg is lehessen csokolni. Nem kis mutatvány. Ezt örökölt meg a domborítás.

Tóth Bélától tudtuk meg: Tápai mestert tulajdonképpen Móra Ferenc fedezte fel, első rajzaival Földmíves utcai iskolás kisdiákként tűnt fel.

Embör a sárbul

A lényeg? Nehéz rá válaszolni. Tápai Antal felelete ennyi:

— Embört csinálni a sárbul!

A másik fontos mondata: — Az embörségöt köll beleadni a vasba!

Majdnem két emberöltőnyi az az idő, amióta az anyaggal birkózik, s győzi ezt a birkózást.

Juhász Gyulával a Munkásokonban találkozott először, s mint elmesélte: ő a követ most akkor, a költő pedig ünnepi szónok volt, ami nem segített az összebarátkozásban. Am később — a költő halála után — muzsikálni kezdtek benne a vektorok, s ezekből lettek a Juhász Gyulát örző plasztikák.

— Nézzék meg ezt itt — mutatott rá a költő portréjára —, ennek a lemeze nulla egész nyolc tized milliméter. Körplasztikát pedig senkinek sem sikerült egy milliméternél vékonyabb rézlemezből csinálnia. Először nekem sem. Kiszakadt az anyag. A nyakrésznél. A könnyebbik megoldást kerestem — lehajlítottam a költő fejét, de úgy túlságosan esendő lett, túlságosan alázatos, és ettől én megdühödtem. Dühöm végéreménye: Juhász Gyula és az én küzdelmem vége ez a plasztika.

Tanítványai évtizedek óta az anyag tiszteletét ojtja. A természetes dolgok szeretetét. (Naturalia non sunt turpia.) És kedves tanítómestere, Lyka Károlyt idézi: „A

művészet szolgálat és áldozat!”

A munka értelme

Az est vendégei szocialista brigádok tagjai voltak. Anyagközelben élő, anyaggal küzdő, anyagot formáló emberek.

Hosszú perceként át figyeltem az arcukat. A finom redőleket, bölintéseiket. Minden szót értettek és minden kiállított Tápai műhöz eljutottak. Legjobban egy példa nyomán. Aki kijár a szegedi futballcsapat meccsére, látja Tápai Antal monumentális szobrát a csónakház mellett, azt a szobrot, amelyet alkotója úgy mond alá sem írt.

— En meg akartam ezt kaplalni, és úgy, hogy mindenki odajöhessen nézni, hogy mi módon is kalapálom. Szegednek valaha Európa-hírű kovácsai voltak. Az ő munkájukat akartam így folytatni, persze magasabb szinten... A szobor aztán úgy készült el, ahogyan látható — öntve. Ma is sajnálom, hogy így történt!

Lassan, megfontolva a szót beszélte el élete és küzdelmei történetét a szobrász. Úgy, ahogyan dolgozni képzeli el az ember, ahogyan dolgozni egyedül érdemes.

Az egybegyűlteknak ez lehetett a példa. Az azonoság. Hogy a művészet is munka tulajdonképpen, csak talán felelősebb, s ezért nehezebb. De munka végül is, ami egyedül képes arra, hogy értelmet adjon az életünknek.

Érthető szavakkal

A szobrász és az író párbeszédét az Öntöde, a Ruhagyár, az Ikarus és az olajipar dolgozó hallgatták. Előnyként és leckeént is; az itt látottak-hallottak ugyanis felkészülési anyagot jelentenek a Munka és Műveltség vetélkedő döntőjébe továbbjutott brigádoknak.

Jó utávalózt visznek innen magukkal. Nem lexikális ismereteket, hanem a lényegét. És minden fölösleges hókuszpókusz nélkül. Ez az est a kérdező és a kérdeztől jóvaltábol azt bizonyította ugyan is, hogy a legelvetetabbnak látszó művészetelméleti kérdésekről is lehet egyszerű, bárki számára érthető szavakkal szólni. És azt is, ami fontosabb; hogy nem is szabad másképp!

A rendezésért a Bartók Béla művelődési központot illeti a dicséret. Több, és még több kellene az ilyen találkozókból. Igaz ugyan, hogy a képzőművészek alkotásaival beszélő közönséghez, de igaz az is, hogy személyes jelenléte, őszinte önbeneolása segítség műveinek teljesebb megértéséhez.

A forma példa tehát. Kiálakulóban levő munkásművelődési programunk egyik lehetősége. Előnye, hogy nem kell hozzá más, mint két őszinte ember: a művész, és aki kérdezi. Hátrányai nincsenek.

P. F.